

De Vriendenkring

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)
website: www.Quakers.nu; 89e jaargang nr 11, december 2018.

Walk in the Light

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs:

Nederland	€25,00 per jaar
Europa	€35,00 per jaar
Wereldwijd	€35,00 per jaar
Email abonnement (PDF)	€5,00 per jaar

deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Nieuwe bankrekening: (IBAN) **NL65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Religieus Genootschap der Vrienden Quakers te Amsterdam met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'. Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U

Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email:

vriendenkringredactie@gmail.com

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle,

tel. 038-4608461/06-40030923,

email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid/leden: vacatures

Correctie: Hylkia, Corien van Garderen en Frieda Oudakker

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt.

Bezoek daarom geregeld de Quaker website:

www.Quakers.nu (je wordt doorgeschakeld naar het blog waar ook de Vriendenkringen staan)

De Nederlandse Quakers hebben twee Facebook accounts:

Quakers Nederlandse Jaarvergadering (openbaar)

Nederlandse Jaarvergadering (besloten, wil je lid worden mail dan naar de redactie: vriendenkringredactie@gmail.com)

In dit nummer:

Van de redactie	4
Faith is a belief.....	5
Verbinding	6
Quaker roots.....	9
Het Koninkrijk van de Vrede	11
De tempel met duizend spiegels.....	12
De Duitse Jaarvergadering	14
Oproep aan alle Quakers	16
Quaker zijn en TAO.....	17
Duitse Jaarvergadering.....	18
Impressie van de Najaarsbijeenkomst.....	21
Bevrijd ons uit onze korenmaat	23
Haatzaaien tegen migranten	26
Tovarnik.....	29
Post-Quakerisme - de hemel op aarde.....	32
Honderd jaar na WO 1	35
“Slapen. Niet dromen, slapen.”	38
Reactie op de AED.....	40
Handen en Voeten.....	41
Vrienden in het hele land	42
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	43

Quakerretraite 2019 op 18, 19 en 20 januari ‘VERANDERING’

Midden in de winter houden wij als vanouds onze Quakerretraite. Dat zal opnieuw zijn in het Stiltecentrum van de St Willibordsabdij in Doetinchem. De retraite begint vrijdagmiddag om 5 uur en duurt tot zondag plm. 3 uur. We hebben deze keer gekozen voor het thema Verandering. Het kan aansluiten op de bijeenkomst in november, maar we kunnen ook heel persoonlijke ervaringen met elkaar delen. Of de wensen die we koesteren voor verandering op een bepaald gebied. We willen erover praten vanuit de Stilte. Er zal ook veel tijd zijn voor persoonlijke Stilte.

We hopen op een mooie en inspirerende retraite

De retraitecommissie

Je kunt je opgeven bij Wils 't Hart op emailadres hartenhuis@netvisit.nl, zet svp bij het onderwerp opgave retraite. De kosten zijn 135 euro over te maken op het rekeningnummer van het Genootschap NL65TRIO0212 3772 64 t.n.v. Rel.Genootschap der Vrienden-Quakers te Amsterdam, vermeld ook daar retraite 2019. Na je opgave krijg je meer informatie. Er is beperkt plaats dus wacht niet te lang met opgeven.

Van de redactie

Wat gebeurt er toch veel in een maand! In deze Vriendenkring kun je over de Jaarvergadering van de Duitse Quakers in Bonn verschillende ervaringen lezen. Wat mooi dat deze verhalen zo verschillend zijn, maar dat ze allemaal zo intens positief zijn. We kregen een gevoel van bewondering en nieuwsgierigheid bij het voorstellen van 15 nieuwe leden van de Quakers in Duitsland. Hoe krijgen ze dat voor mekaar? Wat maakt hen zo aantrekkelijk? Wat kunnen we van hen leren? De antwoorden op deze vragen kunnen ons wellicht helpen om ook bij ons de spirit nog meer te laten werken. De verhalen van de deelnemers in dit nummer van de Vriendenkring werpen hier licht op. Deze spirit heeft zoveel diepte, zoveel dimensies, zoveel hoogte ook. Soms ervaren we het als een mysterie, soms als een heldere richtlijn, soms als vertrouwen. Juist in de stilte kunnen we deze stem van de spirit horen. Juist ook in de diepte van de stilte kunnen we de sleutel krijgen aangereikt voor het oplossen van irritaties en conflicten, omdat we kunnen ervaren van wat ons echt beweegt.

In Quaker Roots kun je lezen hoe veel de levende stilte in onze samenkomsten betekent en dat we door samen naar het licht te zoeken helderheid krijgen en ruimte kunnen vinden om anderen te begrijpen en te waarderen. De sfeer van gemeenschappelijk stil zijn opent een weg naar binnen en naar elkaar. De 'meeting for clearness', die enkele Vrienden hielden voor het verhelderen van de gevoelens en inzichten van één van onze leden was daarom zo mooi, zo warm invoelend en waardevol, omdat we tussen iedere bijdrage een respectvolle en verdiepende stilte in acht namen. De manier van besluiten nemen van de Quakers lijkt hierdoor niet zo snel en slagvaardig. Toch kunnen we juist ook voelen hoe waardevol het is om iedere betrokkene de tijd te geven om naar binnen te gaan en te onderzoeken hoe diep de bezwaren of de argumenten voor een bepaald besluit zijn. Vaak komen er dan ook verrassende andere mogelijkheden naar boven en in elk geval meer begrip en respect voor elkaar. Omdat we soms deze manier van besluiten nemen wat uit het oog verliezen, geeft het voorbeeld van het besluiten over de toekomst van het Quakerhuis in Bad Pyrmont ons inspiratie over onze manier van besluiten nemen.

Ik wens je veel inspiratie bij het lezen van deze Vriendenkring en hoe zou het zijn om bij het lezen af en toe een stilte in te laten?

Ik zou het heel erg waarderen als je na het lezen eens een pen en papier zou kunnen pakken (of een toetsenbord van een PC of tablet) en ook anderen deelgenoot maken van je gevoelens en gedachten voor het volgende nummer van de Vriendenkring.

Sytse Tjallingii (redacteur)

Faith is a belief

Door Gurdial Malik 1962, uit The Carillon, A magazine for Quakers in Arkansas, (waarvan Tina en John Coffin de redacteurs zijn).

Faith is a belief in the Boundless.
It is to breath the air of the Eternal.
Faith is the tool with which a human being builds the Kingdom of Heaven on earth, creates a paradise out of pulvered dust.
Laughter is the sunlight of the spirit.
It lightens the burden of our so-called woebegone existence, on the one hand, and lights up the sorrow-darkened spirit on the other.
Tears are, indeed a divine gift.
They are a talisman for learning the secret of the self.
The Silence of the spirit is the spirit of the silence. Silence is the best of prayers. It is a vision and a whisper of the Eternal, the Infinite.

Vertaling redactie:

Geloof is een vertrouwen in het grenzeloze.

Het is om de lucht van het Eeuwige in te ademen.

Geloof is het hulpmiddel waarmee een mens het Koninkrijk der Hemelen op aarde bouwt, het creëert een paradijs uit verpulverd stof.

Lachen is het zonlicht van de geest.

Het verlicht aan de ene kant de last van ons zogenaamde smartelijk bestaan en aan de andere kant werpt het licht op de door verdriet verduisterde geest.

Tranen zijn inderdaad een goddelijk geschenk. Ze zijn een talisman voor het leren van het geheim van het zelf.

De Stilte van de geest is de geest van de stilte. Stilte is het beste van alle gebeden. Het is een visie en een fluistering van het Eeuwige, het Oneindige.

Verbinding

door Marlies Tjallingii

*De scheiding tussen ik en Jij
wordt steeds kleiner,
alsof mijn huid zich verdunt
de afstand verkleinend.*

*Verbinding van mijn fysieke zijn
met mijn spirituele zijn,
met mijn spirituele ondersteuners.
Vriendin die me graag begeleidt,*

*Begeleiden in mijn leven
bij de keuzes onderweg
mijn hart verwarmend
licht op mijn pad.*

*Opeens begrijpend ervaringen
beschreven in de geschriften,
ervaringen van contact met God
van Mozes bij het Brandende Braambos,
van de apostelen met Pinksteren.*

Mozes bij het Brandende Braambos

*Zou het zo kunnen zijn
dat Mozes zo geraakt werd,
dat het voor hem voelde alsof
het Braambos in brand stond?
Dat hij zo geraakt werd,
dat hij zijn schoenen uitdeed,
de Heilige grond onder zijn voeten,
bloot zonder bescherming,
overweldigende ervaring,
bijna te groot om met ogen open
te aanschouwen?*

*Zou het zo kunnen zijn
dat Johannes en Petrus
Jezus, Mozes en Elia zo in het Licht zagen,
dat hun eigen Licht zo voelbaar was
op de berg Tabor,
dat ze dit vast wilden houden
en tenten wilden opslaan?
Toch weer terug naar het dal,
zwijgend over hun ervaring,
want wie zou hen begrijpen?*

*Zou het zo kunnen zijn,
dat de apostelen na de dood van Jezus
vertwijfeld bij elkaar
opeens de Geest kregen
geopend voor hun eigen Licht?
Sprekend in tongen,
elkaar verstaand in hun begeesting
het vuur voelden van de Geest
en daarna op weg gaand.*

*Zou het zo kunnen zijn,
Vrienden bij elkaar op de Jaarvergadering in Bonn,
samen stil zijn,
steeds dieper in de Stilte,
grenzen vervagend,*

*tussen ons en om ons heen,
geraakt worden door het Licht
waarmee het innerlijk Licht
in ons aangestoken en versterkt wordt?*

*In mijn kast ligt een kleine brochure
Quakers en de paranormale dimensie.
De brochure ligt er al jaren
en nu laat het zich uit de stapel pakken,
geleid door het Licht om dit op te ruimen,
opnieuw geraakt door dat wat mij toevalt.*

28 oktober '18, Bonn en Zwolle

Quakers and the Spiritual/ Psychic Dimension, 'A personal View' van Rosalind Smith.
Uitgave van FriendsFellowship of Healing 2000

geraakt door het licht

Quaker roots

door Willem Furnée, geïnspireerd door Howard Brinton: *Friends for 350 Years.*

RAADGEVINGEN EN VRAGEN

Rond 1649 begonnen degenen die door de toespraken van George Fox werden geïnspireerd samenkomsten te organiseren. Ze noemden zich Kinderen van het Licht en kwamen één of twee keer per week bij elkaar om in stilte het Licht gewaar te worden. Deze basisgroepen gingen samenwerken op het gebied van maatschappelijke- en pastorale zorg. Ze organiseerden maandelijkse vergaderingen waarin elke lokale basisgroep vertegenwoordigd was.

In 1652 werd de eerste Maandvergadering gehouden.

In 1656 nam de Maandvergadering in Balby (UK) het initiatief om aan de basisgroepen in hun regio een brief te sturen, getiteld: Van de Geest der Waarheid aan de Kinderen van het Licht. In deze brief stonden onder andere raadgevingen voor een gezond geestelijk leven. Later werden aan de raadgevingen ook vragen toegevoegd, die uitnodigden tot zelfonderzoek. Er waren vragen voor persoonlijk zelfonderzoek en vragen voor de Maandvergadering als groep.

De brief eindigt met de in onze kringen overbekende woorden:

Innig geliefde Vrienden, wij leggen jullie deze dingen niet op als een regel of een manier waarop jullie zouden moeten leven. Maar het gaat erom dat allen zich laten leiden door een zekere mate van licht dat zuiver en heilig is, en dat deze dingen, wandelend en verwijlend in het Licht, volbracht mogen worden vanuit de Geest en niet vanuit de letter. Want de letter doodt, maar de Geest maakt levend.

Hierbij enkele voorbeelden van bovengenoemde vragen:

ZELFONDERZOEK VAN DE MAANDVERGADERING

Worden onze samenkomsten gehouden in een sfeer van verstild wachten op God?

Heerst er in onze samenkomsten een levende stilte waarin we nader tot elkaar komen door de kracht van God die onder ons is?

Voelen alle deelnemers zich gevoed door de sfeer van gemeenschappelijk stille aanbidding van God?

Wanneer een gesproken bijdrage van iemand misplaatst lijkt, of onze samenkomst over een langere periode niet 'in de geest verenigd wordt' hoe reageren wij daar dan op?

PERSOONLIJK ZELFONDERZOEK

Ga ik trouw naar de samenkomsten, met hart en hoofd voorbereid op inkeer, vrij van elke intentie om al of niet een bijdrage te uiten?

Ga ik naar de samenkomsten in de verwachting dat onze gezamenlijke inkeer een bron van kracht zal zijn en mij een weg zal wijzen?

Verdiept de gemeenschappelijke inkeer mijn relatie met God, verdiept het mijn vertrouwen en verkwikt het mij, zowel innerlijk als in mijn relatie met anderen?

Heb ik mij tijdens de samenkomst geleid gevoeld in mijn spreken en mijn luisteren?

Ben ik trouw geweest aan wat ik zelf heb ervaren?

Met dank aan Loes Wing die bovengenoemd boek heeft geschonken aan de bibliotheek van de HMV.

Bron van bovengenoemde Raadgevingen en Vragen: The Philadelphia Monthly Meeting: Queries of 2000.

Alle citaten zijn door mij uit de brontekst vertaald.

Het Koninkrijk van de Vrede

door de redactie

Zonder hen, vroege Quakers, waren we nu geen Quakers. Nog steeds inspireren zij ons.

Het is daarom echt heel waardevol om de serie van vier delen van Jan de Hartog te lezen. Hij heeft het zo beschreven, dat als je het leest je de tijd van toen beleeft alsof je er zelf helemaal in mee gaat. Inspirerend, uiterst boeiend verteld, want Jan de Hartog kan heel goed schrijven.

Ik neem b.v. het derde deel, omdat het juist nu weer heel erg actueel is nu het racisme weer de kop op steekt op verschillende plaatsen in de wereld. Het speelt in het jaar 1833. Twee grote, heimelijke stromen doorkruisen het Noord-Amerikaanse continent: de ene stroom is die van ontsnapte negerslaven uit het zuiden die door de Quakers via de ‘Ondergrondse Weg’ naar Canada worden geleid. De andere stroom is die van de gedwongen landverhuizing van de Indianen. Zij worden door de Amerikaanse cavalerie dwars door de wildernis van de grote prairie naar hun nieuwe ‘tehuis’ gevoerd, een stuk grond op de onherbergzame hoogvlakten van Kansas en New Mexico. Op het turbulente kruispunt van deze twee stromen bevindt zich het Quakerstadje Pendle Hill en in het bijzonder de Rebekka Baker Kostschool, die betrokken raakt bij het lot van zowel de gevluchte negerslaven als de geknechte Indianen. Twee Quakers die ogenschijnlijk totaal niet bij elkaar passen, de achtentwintigjarige Lydia Best en de negenenzestigjarige Mordechai Monk, voegen zich spontaan bij de ten ondergang gedoemde Indianen op hun trieste tocht door de wildernis, het beruchte ‘Spoor van trainen’

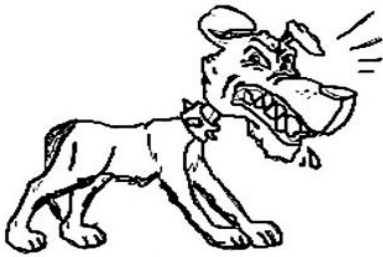
Je kunt een groot deel van deze vier boeken vrij op internet vinden: https://www.dbnl.org/tekst/hart029koni01_01/colofon.php Je kunt de boeken bestellen bv. bij Boekwinkeltjes.nl: voor €12,50 de hele serie van vier delen. (excl. verzendkosten)..

De tempel met duizend spiegels

door Marlies Tjallingii op de bonte avond van de Duitse Jaarvergadering verteld

Tijdens de Algemene Vergadering van de Duitse Quakers was er op zaterdagavond een bonte avond. Ik had dat al eens van Marius Boelsma gehoord, dat ze dat altijd doen op de Duitse AV. Hij vond het ook altijd mooi om daar iets te brengen. Sytse presenteerde mij als boze hond en daarna als de vrolijke hond. Op mijn naamkaartje had ik ‘hond’ geschreven. Ik speelde het verhaal van de tempel met de duizend spiegels. Dat vertellen we tijdens onze communicatie-cursussen! Nu in het Duits.

“Een boze hond had van de tempel met duizend spiegels gehoord. Hij wist niet wat spiegels zijn, maar zijn verlangen om de tempel te bezoeken was groot. Het zou de saaie sfeer van zijn leven doorbreken.”

Na een tocht van enkele weken kwam hij bij de tempel en ging door de poort. Uit duizend spiegels keken duizend honden naar hem. Hij werd bang, liet zijn tanden zien en gromde. Toen gromden uit de spiegels duizend honden met ontblote tanden terug.

Op een middag kwam een andere hond in de tempel met duizend spiegels. Dit was een vrolijke en blijde hond.

Toen hij door de poort was gegaan, keken uit duizend spiegels duizend honden naar hem. Dat verheugde hem en hij kwispelde met zijn staart. Toen verheugden zich ook in de spiegels duizend honden en kwispelden met hun staart.

Wat een prachtige reactie bij het tweede gedeelte van het verhaal: ik zag 200 lachende gezichten. De spiegels waren in de zaal en spiegelde het vrolijke hondje. Ik had nog nooit zoveel lachende Quakers gezien. Ze lachen nog steeds in mij als ik daaraan terugdenk!

De Duitse Jaarvergadering

door Pieter Ketner

Met grote vertraging kwamen we in Huis Venusberg te Bonn aan, waar we hartelijk werden verwelkomd. Venusberg is een katholiek vergader- en ontmoetingscentrum voor jonge mensen van alle culturen en religies. Er waren verrassend veel deelnemers (220), waarvan een kwart junioren en Jonge Vrienden. De Duitse JV telt 257 leden. Er waren 15 nieuwe leden. Het thema van de JV was “Delen wat ons beweegt”. Dit werd alleen uitgewerkt/besproken tijdens een gezamenlijk/plenair ‘gesprek vanuit de stilte’ samenkomst. Er is zorg omtrent toenemende haat en de vraag ‘waar komt deze haat vandaan en wat kunnen wij hieraan doen?’ kwam aan de orde. Liefde overwint haat. Een Vriend sprak zijn bezorgdheid uit over het feit dat we nog maar weinig tijd hebben om de gevolgen van klimaatverandering op een enigszins aanvaardbaar niveau te krijgen. Gedeeld werd ook de zorg voor migranten, vluchtelingen en asielzoekers. Hoe kunnen wij een veilige haven voor hen zijn? Wat doen wij/jij om uitbuiting van mens en milieu te stoppen? Hoe kunnen wij ons licht laten schijnen? Quakers hebben in het verleden grote offers gebracht om naar hun getuigenissen te leven. Op vrijdagmorgen, na de gemeenschappelijke stille samenkomst, was er de jaarlijkse Richard Cary Vorlesung, een belangrijk element van de Duitse JV. De lezing werd dit jaar gegeven door Cho-Nyon Kim, een Quaker uit Zuid Korea, die lange tijd in Duitsland woonde en daar lid van het Genootschap werd.

Cho-Nyon-Kim

De titel van zijn boeiende voordracht luidde: “Über die Begegnung von Taoismus und Quäkertum als mystische Glaubensformen im Alltag” (Vrij vertaald: Kennismaking met Taoïsme en Quakerdom als geloofsvormen in het dagelijks leven). Cho-Nyon vertelde over zijn eigen spirituele weg; over zijn kinderjaren op een dorp. Hoe hij zijn eigen geloofssysteem ontwikkelde. Hoe hij opgroeide met Confuciaanse waarden, Boeddhisme en het Taoïsme en hoe hij later, toen hij in Duitsland studeerde, meer bekendheid kreeg met het Christendom. Tao Te Tjing betekent letterlijk: het boek (*Tjing*), over de *Tao* en over de innerlijke kracht (*Te*). Er zijn duidelijk overeenkomsten met onze Quaker Getuigenissen.

Bij Tao ligt de nadruk op sociale ethiek, eenvoud en nederigheid. Pas als je de Tao hebt ervaren kun je handelen. Te vergelijken met het wachten op het Innerlijk licht bij de Quakers, op dat wat God ons wil laten doen.

Actie komt voort uit zuiverheid, eenvoud en ongekunsteldheid. Bij de Tao is dat Pó. Daarna vertelde Cho over het leven van de Koreaanse Vriend Ham Sok Hon (1901 – 1989), die het Taoïsme en het Quakerdom samen verbond en er naar leefde. Hij is een groot voorbeeld voor Cho.

Vervolgens sprak Cho zijn hoop uit om als Quaker te leven en iets voor zijn land te kunnen doen voor vrede en gerechtigheid. Hoe kan ik oprecht mijn Quakerzijn in de praktijk brengen in een verdeeld land (Noord- en Zuid-Korea), waar de inwoners vaak vijandig tegenover elkaar staan? Er zijn tekenen van toenadering. Cho organiseert cursussen Alternatieven voor Geweld. Ook is hij de initiator van een vredes-karavaan, die dit jaar door het land trekt om met bewoners in dialoog te gaan om zo de vredesboodschap uit te dragen. Er is een gemeenschappelijke waarheid, om naar te leven, die gevoed wordt met dezelfde geest. Alle verschillende waarheden komen van een zelfde bron.

De kern van alle godsdiensten wordt afhankelijk van cultuur, tijd en plaats verschillend ervaren en verschillend geleefd. Maar het hoogste streven van all godsdiensten naar waarheid komt samen op één punt. Van daaruit zijn alle religies verwant. Ons Quaker “Geloven en Werken” maakt hiervan deel uit. Een heel boeiend betoog, moeilijk om te vertalen en in het kort weer te geven.

De nadruk van de Jaarvergadering lag op de te bespreken zaken. Er waren 3 blokken voor het zakelijke deel ingeroosterd. De agenda punten vertoonden veel overeenkomst met die van onze Jaarvergadering. Verder waren er afzonderlijke bijeenkomsten van de Vredescommissie, van Quäker Hilfe (het Duitse Quaker Hulpfonds) en van de commissie die zich met de toekomst van het Quakerhuis in Bad Pymont bezighoudt. Deze bijeenkomsten waren voor alle leden toegankelijk en werden goed bezocht.

Deze commissies kwamen later tijdens de plenaire zakenvergadering opnieuw ter sprake. Dit was goed voorbereid. Zoals bij ons het Financieel Beraad, het agendapunt “Financiën” voorbereid.

Een belangrijk item van de Duitse JV is de toekomst van het Quakerhuis in Bad Pymont. Een al in meer in detail uitgewerkt plan is voorlopig stop gezet. Vrienden kunnen zich tot volgend voorjaar verder uitspreken. De emotionele band met het huis die veel Vrienden hebben en het feit dat er een Quaker kerkhof bij het huis ligt, spelen een belangrijke rol in de definitieve besluitvorming. *(zie het artikel over besluitvorming bij de Duitse Quakers, red.)*

Ook de Junioren en de Jonge Vrienden presenteerden zich. Zij vertelden over hun activiteiten van het afgelopen jaar aan de hand van foto's. Geweldig te horen hoe actief ze zijn.

Op vrijdag en zaterdagmiddag was er keuze uit verschillende gespreks- en interessegroepen, die ruim tijd ter beschikking hadden. Zelf koos ik voor sacraal dansen en de gespreksgroep over ethiek.

Het weerzien met Vrienden die ik soms jaren niet ontmoet had, en de herinneringen die dat teweeg bracht, waren bijzonder fijn en soms ontroerend.

Mijn band met Duitse (toen nog Jonge) Vrienden dateert uit de 50- en 60-er jaren. Die bleef in stand door bezoeken over en weer, correspondentie en door de grensbijeenkomsten. Nu ontmoetten we hun kinderen en kleinkinderen. Het afscheid nemen was zwaar. Zullen we elkaar nog weer zien?

Het waren fijne dagen, waarop ik dankbaar terugzie.

Oproep aan alle Quakers

van Frieda Oudakker

Het samenkomen met Quakers vanuit andere landen en culturen is iedere keer weer verrassend verrijkend, zoals ook blijkt uit voorgaande artikelen. Komend jaar zijn wij als Nederlandse Quakers weer aan de beurt (één keer per 4 jaar) om een grensbijeenkomst te organiseren, op 6,7 en 8 september. Ik heb nog geen reacties gekregen op mijn vorige oproep, dus kijk alsjeblieft of er niet een kleine deeltaak is die je op je kan nemen. Samen iets op touw zetten is leuk en verdiept onze verbinding als Quakers.

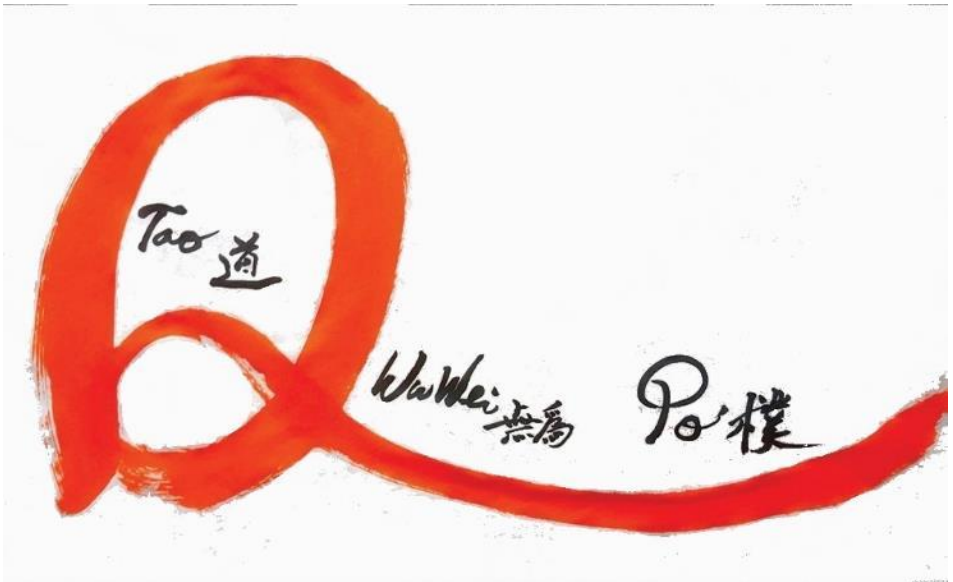
De Duitse Quakers hebben het organisatorische deel geautomatiseerd, dus daar ligt de vraag niet. Wel bij denken over een thema en een spreker, en daaromheen een programma opstellen. Ik hoop dat mijn mailbox (friedaoudakker@gmail.com) vol stroomt met jullie reacties!

Of telefonisch: 0644794366

Quaker zijn en TAO

door Mike Zipser

Zoals op elke jaarvergadering zijn de vertegenwoordigers en andere buitenlandse gasten een grote verrijking. Zij brengen hun ervaring, vragen en engagement mee en in de Duitse Jaarvergadering in. Vriendschap kent geen grenzen, zoals Gods liefde ook geen grenzen kent. Ik wist niet dat er ook Quakers in Zuid-Korea zijn. Dus was die kennismaking met Cho Nyon Kim een openbaring voor me. Hij was de persoon die dit jaar de Cary-lezing hield. Ik was zeer ingenomen met zijn wezen: hij personifieerde met zijn hele aard de Quaker getuigenis EENVOUD in verbintenis met een positieve aspect van DEEMOED.

Zijn kalligrafie (zie hier boven), die hij voor zijn lezing had getekend, drukte uit wat de bron van dit Quaker getuigenis (en ook van andere getuigenissen) is: het TAO, het mystieke zijn in God het LICHT in ons hart (of in die tekening van de kalligrafie: in decirkel van de letter Q). Maar de letter Q heeft een haakje, getekend door Cho Nyon Kim als een golf die van binnen uit naar buiten vloeit – als eenvoud of als vrede of als waarheid...vloeiend naar andere mensen die we ermee bereiken.

Ik zou jullie graag vragen om met mij de Quakers in Zuid-Korea, maar ook alle Koreanen in Zuid- en in Noord-Korea in het LICHT te houden dat zij in vrede kunnen samen leven en dat de grens tussen Noord- en Zuid-Korea hopelijk in niet te verre toekomst zonder geweld wordt weggenomen.

Duitse Jaarvergadering

Impressies van Rita Ketner

Het was een vrolijk weerzien met Duitse Vrienden die we soms jaren geleden hadden ontmoet. Er was de fijne open sfeer, voor mij een kenmerk van een Quaker-bijeenkomst. Ik genoot van het samen zingen uit het Duitse Q.-zangboek onder begeleiding van een enthousiaste pianiste. Er werd niet van me verwacht om bij de zakenvergadering te zijn maar ik deed wel mee met andere activiteiten. Dat was o.a. bij de interessegroep Sacred dans en de dag erna bij de Oude historische dansen. Op klassieke muziek kregen de Koreaanse vriendin Janson Lee en ik samen les met een vrolijk groepje jonge kinderen.

Wat betreft de Wijdingsssamenkomsten op vrijdag en zaterdag 's morgens: na 10 minuten gezamenlijk stille meeting gingen de kinderen naar hun bijeenkomst en wie wilde, naar de Bewegingsmeeting. In stilte liepen we het huis uit naar een weiland in het bos, waar we in een kring gingen staan. Het was de bedoeling dat ieder 20 minuten ging rondwandelen. In stilte ging je je verwonderen over de natuur en kon je wat meenemen wat je getroffen had. Als je dat wilde toelichten, werd het onderdeel van een natuurcreatie in het midden van de kring. Maar ook het afval dat sommigen vonden (flesjes), kreeg een plek. Zo'n Bewegingsmeeting lijkt mij een goed alternatief voor sommige deelnemers aan de Nederlandse Jaarvergadering.

Voor mij was er een blij weerzien met de Tjechische afgevaardigde Iveta Vrbova die vorig jaar bij ons logeerde. Zij spreekt uitstekend Nederlands en samen maakten we een fijne wandeling langs de Rijn. We waren verrast hoe we onze weg terugvonden. Zomaar weer een bushalte vanwaar een bus ons snel thuis bracht voor het avondeten.

kinderactiviteit op het podium bij de Duitse Quakers

Besluitvorming bij de Quakers

door Sytse Tjallingii

Er is een ‘Quaker Speak’ over de heilige manier van besluitvorming. Mooi dat dit nog eens zo duidelijk naar voren komt in deze korte video. Op de najaars-bijeenkomst in Amersfoort kwam de manier van besluiten nemen bij de Quakers ook aan bod. Ik wil een bijdrage leveren aan het zorgvuldig nadenken over hoe we onze manieren van besluitvorming kunnen verbeteren.

Quaker Speak over besluitvorming bij Quakers:
<https://www.youtube.com/watch?v=gjrBg1VvyZ8>

“Sacred Decision Making”

Het is boeiend om het proces van besluitvorming bij de Duitse Quakers mee te maken. Indrukwekkend! Het geeft zoveel rust om telkens stilte te hebben tussen de bijdragen, die meestal uit ‘ik’ boodschappen bestaan, waarbij gevoelens worden uitgesproken die vanuit de diepte komen. Vrienden die tegelijk op zijn gestaan gaan weer zitten als één van hen het woord /de microfoon heeft gekregen. Dit geeft tijd en dus veel gelegenheid om verschillende mogelijkheden te wegen. Wat een enorme kwaliteit komt voort uit het luisteren in stilte naar elkaar, voordat er een besluit genomen wordt! Het geeft zoveel ruimte om naar binnen te gaan en te overwegen wat de richting van het gesprek is en of de eigen bijdrage hieraan een waardevolle bijdrage is of dat het al is gezegd door iemand anders. Het belangrijkste thema was de toekomst van het Quakercentrum in Bad Pyrmont. Er is een werkgroep mee bezig geweest die een architect ontwerpen heeft laten maken voor de alternatieven om in het Quakerhuis slaapplekken te creëren om het huis geschikt te maken voor seminars, cursussen en retraites voor groepen van rond de twintig. Er is besloten om iemand aan te stellen die nu al seminars gaat organiseren, maar de plannen tot verbouwen of nieuwbouw worden voorlopig niet verder uitgewerkt. Ik voelde me heel blij over de manier van vergaderen en over de uitkomst. Aan de ene kant zijn sommige leden van de Duitse Jaarvergadering zeer gehecht aan het huis door de lange tijd dat het al als Quakerhuis functioneert en ook vanwege het Quaker kerkhof. Bij een veel groter aantal Vrienden is er de behoefte aan

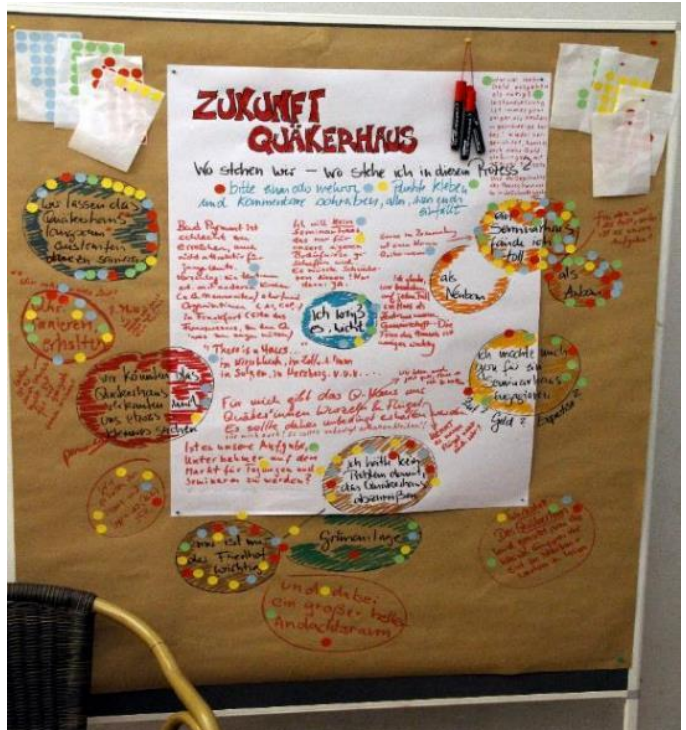
een thuis gevoel bij seminars, waarbij de deelnemers niet op andere adressen in de omgeving hoeven te slapen.

Aan de andere kant is er de overweging dat seminars ook op andere beter bereikbare plaatsen in Duitsland gehouden kunnen worden. Dan zouden er ook in andere regio's, dus dichterbij

waarbij potentiële deelnemers wonen, seminars gehouden kunnen worden. Zou het miljoen euro dat nodig is voor de verbouwing beter besteed kunnen worden om deze seminars bekend te maken en voor het op andere manieren creëren van een spirituele bron voor de Quakers in Duitsland?

Duitse QuakerCentrum in Bad Pyrmont

Stemmingen en meningen peilen met stickers: Besluiten om de beslissing uit te stellen als de verdeeldheid zo groot is.

Impressie van de Najaarsbijeenkomst

(op zaterdag 10 november j.l. van 10 tot 17 uur in ons vertrouwde honk, ‘de Expeditie’ te Amersfoort.)

door Gerard van den Dool

We werden door de Literatuurcommissie in de persoon van Willem Furnée (de andere leden van die eclatante* commissie niet te na gesproken) vergast op ’n heel ingenieus doordacht programma, bestaande uit drie sessies, telkens ingeleid door een gesprek vanuit de stilte, gevolgd door een gelegenheid tot het maken van een persoonlijk exposé in een dummy – een onbeschreven boekje.

De opzet van die dummy was ons de gelegenheid te bieden – desgewenst anoniem – lucht te geven aan eventuele onvrede met de gang van zaken in ons Genootschap (eerste sessie), ideeën te formuleren voor het slagvaardiger opereren van onze Jaarvergadering (tweede sessie) en aandacht te geven aan het concern betreffende het religieus gehalte van ons Genootschap (laatste sessie).

Een greep uit de bijdragen vanuit de stilte, zonder vermelding van degene die sprak, immers wij schrijven de ‘zoete invallen’ toe aan de Geest. Iemand pleitte ervoor om niet langer te gaan staan bij het lanceren van een bijdrage, maar – zoals iemand anders terecht opmerkte: als we gaan staan is het duidelijker te verstaan en bovendien als we na ons spreken weer gaan zitten, tonen we daarmee glashelder, dat onze bijdrage in kwestie ten einde is. Slagvaardig(er) optreden wordt volgens een andere spreker bevorderd door

onbeschreven boekjes, waarin de persoonlijk ervaringen opgeschreven konden worden.

het aan de Landelijke Commissie (in casu de Dagelijkse Commissie) door de Jaarvergadering verstrekte mandaat te respecteren. De LC kan dan namelijk uit naam van de Jaarvergadering handelend optreden.

Aan het religieus gehalte hoeven we volgens weer een andere spreker niet te wanhopen, want als we ons realiseren dat we als volgelingen van Jezus de opdracht hebben om in de wereld (in de maatschappij om ons heen) zoutend zout en daarmee smaakmakers te zijn, verleent dat ons Genootschap intrinsieke waarde die nooit verloren gaat.

We waren bevoorrecht, dat Willem ons op miraculeuze wijze door de dag loodste. Wat magnifiek!

We togen vol diepe indrukken huiswaarts.

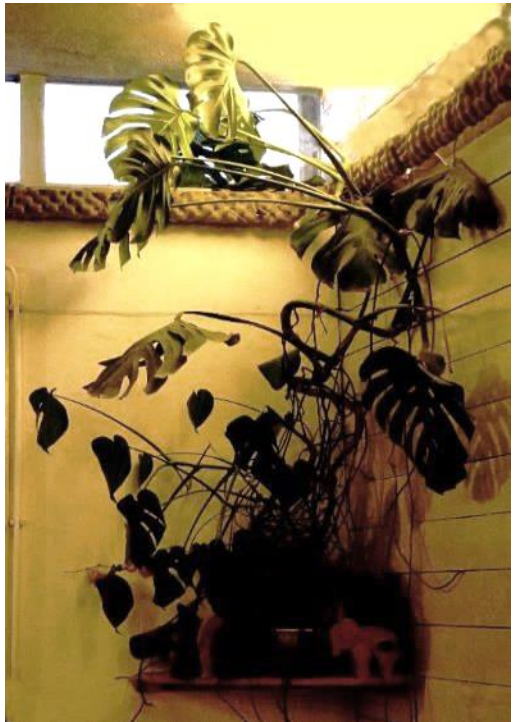
Vanochtend zong ik in de Doopsgezinde kerk te Wageningen:

*Dit huis is een huis waar gemeenschap bestaat,
waar zangers en zeggers bijeen zijn gekomen
om uiting te geven aan waar zij van dromen
waardoor een beweging ontstaat die gaat stromen,
die nooit meer, door niemand, zich inperken laat.*

'Dit is afkomstig uit de bundel Zangen van Zoeken en Zien (lied 93 vers 2), van dichter M. Poortstra.

**'eclatante' hiermee wordt bedoeld 'bewonderingswaardig' (red.)*

Gatenplant die het licht zoekt in de Éxpeditie'; Hoe dichterbij het licht hoe groter de bladeren en hoe meer gaten, de essentie van een gatenplant

Bevrijd ons uit onze korenmaat

door Wim Nusselder

Op zaterdag 10 november schreven we geschiedenis, als Nederlandse Quakers. We lieten onze negatieve en positieve ervaringen achter ons, we deelden onze toekomstdromen voor het Genootschap 3.0 en we verwoordden onze goede voornemens om komende tijd mee aan de slag te gaan. De literatuurcommissie, die deze najaarsbijeenkomst in Amersfoort organiseerde, hield ons de spiegel voor van onze beperkte slagvaardigheid en onze behoefte aan revitalisering. Deze bijeenkomst was het keerpunt in onze geschiedenis als Nederlandse Quakers!

Geschiedenis schrijf je met de blik naar de toekomst. Romantisering van ons verleden is slechts geschiedHERschrijving, of zelfs -vervalsing. Dromen zijn bedrog, totdat we ze waar maken. Dromen zijn ook de waarheden die we overdag niet onder ogen durven zien.

Onze schaamte over de waarheid van onze niet duurzame en niet solidaire levensstijl.

Ons onbehagen over de waarheid van onze 'vreedzaamheid' die slechts inhoudt dat we toekijken hoe elders in de wereld oorlog wordt gevoerd, ongeacht of we dat toekijken nu vorm geven door petitie te tekenen, door mee te lopen in 'vredestochten' of door ons te informeren via TV, internet en krant.

Onze angst voor de waarheid dat we aan het uitsterven zijn als Jaarvergadering. We zijn nog slechts met ons 80en. Gemiddeld hebben we de pensioengerechtigde leeftijd. We zijn dus de komende jaren gedoemd snel kleiner te worden, tenzij...

Tenzij we het Licht bevrijden uit onze korenmaat, uit getuigenissen, richtlijnen en organisatie als maatstaf van 'Quaker-zijn'. We kunnen slechts zoutend zout zijn als we uit ons zoutvaatje komen. Als we niet groeien, zullen we ons Zelf moeten uitzaaien. We zullen onze angst moeten laten varen om ons zelf, dat wat we menen te zijn, kwijt te raken.

Op de agenda van de volgende vergadering van de Landelijke Commissie (LC), op 16 december in Amsterdam (iedereen welkom!), staan ideeën om samen te gaan werken met Doopsgezinden, met Quakers in België en Luxemburg en met religieuze humanisten. Die ideeën stonden al eerder op de agenda. We gaven nog geen prioriteit aan bespreking daarvan, in mijn beleving bij gebrek aan concrete initiatieven en aan 'eigendom' daarvan (oftewel: bij gebrek aan 'concern'). Als die ideeën wel echt concreet gaan worden, mengen we ons in een breder, maar al relatief 'zout' en 'verlicht' gezelschap. Is dat voldoende om ons te bevrijden uit onze korenmaat??

Waarom laten we ons niet erkennen als pioniersplek van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN)? Als ze ergens onze vernieuwende werkvormen kunnen gebruiken is het daar! En er is tegenwoordig heel veel mogelijk op de pioniersplekken van de PKN.

Waarom laten we ons niet erkennen als lekenorde in de Rooms-Katholieke Kerk (RKK) die zich wijdt aan mystiek-in-actie vanuit de stilte? Onze retraites houden we tenslotte meestal in hun kloosters. Onze geloofsbeleving vertoont veel raakvlakken.

Waarom niet?

Doen wat we doen, samenwerken met relatief gelijkgezinden én erkenning vragen van zowel PKN als RKK kunnen prima samengaan. Naarmate samenwerking en erkenning succesvoller zijn, kunnen we meer rompslomp achter ons laten van het pretenderen

waar de geest stroomt

een volwaardig kerkgenootschap te zijn met ons 80en. Dit soort voorstellen stellen onze slagvaardigheid meer op de proef en zijn potentieel inspirerder dan iets als een naamsverandering van ‘Nederlandse Jaarvergadering van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)’ in ‘Quakers in Nederland’ en verandering van huisstijl.

Een ander voorstel dat op de agenda staat van de LC op 16 december, is het vaker gebruik gaan maken van de technische mogelijkheden voor het online (wijdingsbijekomsten voor) vergaderen, verhelderen van zaken (Meetings for Clearness) en onderhouden van contact. Op 2 november deden we daarmee (als 5 leden van de LC) bemoedigende ervaring op in een Meeting for Clearness met Charles Tauber in Kroatië. Dat lijkt goed bruikbaar om ook contact te onderhouden met andere geïsoleerd levende Vrienden. In het buitenland, maar ook in Nederland zelf; in essentie met iedereen die onvoldoende in de gelegenheid is om aan onze face-to-face wijdingsbijekomsten deel te nemen. Internet maakt het namelijk mogelijk, door gebruik van audio én video, om vrijwel dezelfde ervaring van het elkaar face-to-face ontmoeten te hebben vanachter ieders eigen computer. Daarmee beperken we ook nog eens onze reistijd en CO₂-uitstoot!

Om geschiedenis te schrijven en ons te bevrijden uit onze korenmaat hebben

we niet alleen meer slagvaardigheid nodig op jaarvergadering-niveau. Ook op maandvergadering-niveau kunnen we wel wat oefening gebruiken. In elk geval totdat we ontdekken hoe klein we zijn als Nederlandse Quakers en hoeveel ervaring we al hebben met online wijdingsbijeenkomsten voor diverse doeleinden. Op dat moment kunnen we ons als één maandvergadering beschouwen en organiseren.

Laten we daarom de goede voornemens van afgelopen zaterdag, voor zover die zondag nog steeds goed leken, voorleggen aan onze maandvergaderingen ter toetsing. Als ze voort blijken te komen uit goddelijke leiding kunnen we er samen onze schouders onder zetten in plaats van ieder voor zich. Zodat we ze niet, zoals al zo vaak gebeurd is, laten verzanden, laten verwateren en vergeten. Tot we tijdens een volgende najaarsbijeenkomst opnieuw vergelijkbare wielen heruitvinden. Dat is ook DE manier om de inspiratie van afgelopen zaterdag uit te dragen buiten de kring van het 30tal aanwezigen in Amersfoort.

Laat het ons vooral niet ontmoedigen dat veel van de goede voornemens van afgelopen zaterdag ook nu weer zullen verzanden, zullen verwateren en te zijner tijd opnieuw bedacht moeten worden. Onze gezamenlijke dromen als we in zo'n warme gemeenschap bijeen zijn leiden tot allerlei ideeën die op dat moment goed lijken. De werkelijkheid waarin we na afloop terugkeren, ieder voor zich, is echter een andere. Goddelijke leiding uit zich niet in afzonderlijke dromen, die maar al te snel vervliegen. God toont zich in zich herhalende dromen, in de ideeën die we ook na afloop met elkaar blijven delen, in de rode draad die achteraf gezien zichtbaar wordt. Vooral in het met elkaar delen van wat we doen, meestal afzonderlijk en soms gezamenlijk. In het elkaar aanmoedigen, inspireren, ondersteunen en soms een beetje afremmen, daar waar we uit de bocht dreigen te vliegen.

ontmoeting onder de gatenplant

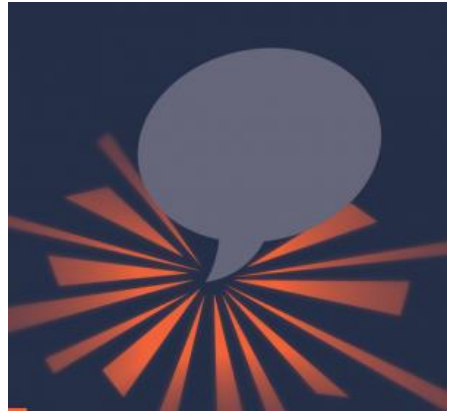
Haatzaaien tegen migranten

door Peter van Leeuwen

In juni heeft QCEA een zeer lezenswaardige en zorgwekkende studie uitgebracht over het onderwerp ‘Haatzaaien tegen migranten’. Hierbij een korte samenvatting. Het volledige QCEA rapport is online te lezen via www.qcea.org. Gedrukte exemplaren kunnen via VVQREA geregeld worden.

Door de geschiedenis heen is de 'angst voor de ander' uitgebuit door degenen die hiervan kunnen profiteren. Oude vooroordelen en spanningen worden gemanipuleerd om dit aan te wakkeren en een gevoel van verdeeldheid tussen mensen te versterken. Na verloop van tijd kunnen zulke gevoelens overgaan in discriminerende taal in gesprekken, in de media of op het internet. Wanneer deze woorden nogal gewelddadig of dehumaniserend worden, noemen we dat ‘haatzaaiende taal’. In de annex van het rapport worden een aantal eigentijdse, schokkende voorbeelden gegeven, die ik hier niet ga herhalen. Verschillen van mening zijn de hoeksteen van een gezonde democratie, maar dehumaniserende taal vergiftigt die openbare uitwisseling. Het zaait haat, wat tot geweld kan leiden. Wat klein begint is niet onschuldig en kan steeds ergere vormen aannemen. Het rapport beschrijft kort hoe recente oorlogen (genocides) door langdurig haatzaaien zijn voorafgegaan, met de Tweede Wereldoorlog, Rwanda en Bosnië als voorbeelden.

Nu extreem-rechts in delen van Europa in opkomst is, lijkt een anti-migranten hetze steeds normaler te worden, vooral op internet, waar anonimiteit het wint van verantwoordelijk gedrag. Om zulke “hate speech” succesvol aan te pakken zijn gemeenschappelijke inspanningen van regeringen, politieke partijen, en media- en internetbedrijven nodig. Maar om dat doel echt te bereiken, zullen we moeten proberen om samen echt inclusieve en veerkrachtige samenlevingen te bouwen. We zullen ook moeten proberen de politiek van verdeeldheid-zaaien te overwinnen. Hier ligt een grote uitdaging voor verantwoordelijke media en een verantwoordelijke overheid.

Haatpraat maakt niet alleen inbreuk op de menselijke waardigheid, maar heeft dus ook het potentieel om geweld aan te wakkeren. In dit vroege stadium is mogelijk nog belangrijker, dat hierdoor integratie belemmerd wordt en sociale cohesie ondermijnd, met een negatieve impact op de gehele samenleving.

Voorkomen van haatzaaien middels wetten blijkt moeilijk, zoals bijvoorbeeld d.m.v. de artikelen 10 en 17

van het Europese mensenrechtenverdrag (misbruik van het recht op vrije meningsuiting). Dit komt onder andere door het internationale bereik van internet, dat haatzaaiers een verhoogde mobiliteit geeft en wetgeving minder effectief maakt. Een andere uitdaging bij het bestrijden van online haatuitingen is de anonimiteit, die door pseudoniemen geboden wordt, waardoor het voor slachtoffers moeilijker is om dergelijke gevallen succesvol te melden. In 2018 wint anonimiteit het helaas ruimschoots van verantwoordelijkheid. Ten slotte kunnen online reacties en haatzaaien zich snel verspreiden, naar andere platforms gekopieerd worden en herhaald worden waardoor ze een soort “duurzaamheid” krijgen.

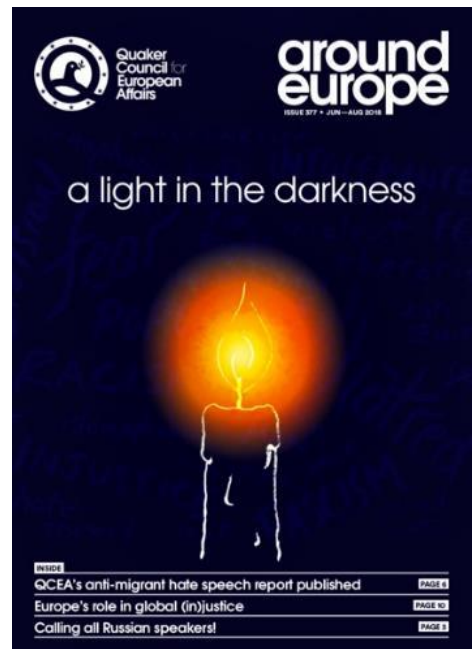
Het rapport schetst ook het verband tussen extreem-rechtse sociale media en haatmisdrijven, onderstreept door onderzoek aan de Universiteit van Warwick. In Duitsland werd

bijvoorbeeld een sterke correlatie gevonden tussen xenofobe berichten van de extreem-rechtse politieke partij AfD en het plaatsvinden van haatmisdrijven. Zozeer zelfs dat bij grote elektrische stroomstoringen een tijdelijke daling van dergelijke misdaden in getroffen gebieden zichtbaar was.

Verder wordt aangetoond dat deze partijen een nationalistische en xenofobe retoriek adopteren, om hun electorale basis te verbreden. Inspeken op de angst en onzekerheden van EU-burgers in een tijd van economische bezuinigingen blijkt heel effectief. Migranten worden in feite afgeschilderd als een bedreiging van de economische welvaart, de nationale identiteit en cultuur. Zo kan een atmosfeer bewerkstelligd worden waarin haatuitingen en geweld kunnen groeien in Europa.

Diverse Europese lichamen (EU, CoE, OVSE) spelen een rol bij het tegengaan van haatuitingen en discriminatie, waarbij de EU nog het krachtigst kan optreden, omdat die bijvoorbeeld druk kan uitoefenen op sociale media via internet. Zo hebben Facebook en Twitter nu begrepen dat ze moeten meewerken om haatzaaien te bestrijden. Volgens een EU-besluit is haatzaaien inmiddels een strafbaar feit dat door EU-lidstaten moet worden bestraft. Het rapport beschrijft een aantal bestaande initiatieven om online haatzaaien tegen te gaan. Tenslotte bevat het aanbevelingen voor regeringen, politieke partijen, internetbedrijven en de media. Door ons bewust te zijn van de uiteindelijke gevaren van vooroordelen en generalisaties, kunnen we zelf ook ons steentje bijdragen.

Tovarnik

Door Charles Tauber

Midden 2013 ontvingen we een verzoek van de burgemeester van Tovarnik en verschillende lokale bewoners om hen te trainen in het werken met mensen. Tovarnik is een dorp in Kroatië aan de grens met Servië, ongeveer 25 km. ten Zuid-Oosten van Vukovar, aan een van de hoofdroutes naar Belgrado.

de kerk van Tovarnik

Sommige mensen hebben misschien gehoord van het dorp aan de Servische kant van de grens, Šid, meer recentelijk, vanwege het aantal migranten die vanaf daar proberen Kroatië binnen te trekken. Onlangs is er om die redenen nogal wat geweld in dat gebied geweest. Vóór de oorlogen van de jaren negentig was Tovarnik etnisch zeer gemengd. Mensen van Kroatische en Servische en andere etnische groepen leefden daar samen gedurende honderden jaren. Toen we bij Tovarnik aankwamen voor het eerste bezoek, waren er tussen de vijftien en twintig mensen die geïnteresseerd waren in de cursus, die we Pragmatic Empowerment Training (PET) noemen. We vertelden hun dus dat we twee groepen wilden hebben, elk minder dan tien. We doen dat om iedereen tijd te geven om zich uit te spreken en te oefenen.

De meeste deelnemers aan de cursus waren vrouwen, waaronder de burgemeester van het dorp.

Ondanks dat ze meestal van dezelfde leeftijd waren, met ongeveer dezelfde opleiding en familieomstandigheden, waren de groepen heel verschillend, vanwege de verschillende persoonlijkheden. Enkelen werkten als hulpkracht met oudere en zwakke mensen. De meesten zijn tijdens de oorlogen van de jaren negentig gevlucht, voornamelijk naar Frankrijk, Duitsland en Zwitserland, maar weer teruggekeerd nadat de oorlog voorbij was. Hoewel we een curriculum in ons hoofd en op papier hebben (zie de website, www.cwwpp.org), faciliteren we PET door mensen te vragen naar hun eigen omstandigheden. Onze eerste vraag bij elke sessie is dus: "Wat is er met je gebeurd sinds de laatste keer dat we elkaar ontmoetten?". De groep als geheel kiest vervolgens een onderwerp voor discussie. De facilitator houdt bij welke onderwerpen we hebben behandeld. In het algemeen behandelen we dus het hele curriculum, met nadruk op wat belangrijk is

voor de mensen die deelnemen. We ontmoeten elkaar wekelijks, meestal anderhalf tot twee uur.

Zoals in elke groep die we in de regio hebben gehad, spelen de trauma's van de jaren negentig een belangrijke rol. Een ander belangrijk trauma is de Tweede Wereldoorlog, waarvan de meeste trauma's door de meerderheid van de mensen niet zijn verwerkt. Een groot deel van het groepsproces in PET heeft te maken met het uitdrukken van emoties. Hier zijn er grote stigma's over het uiten van emoties, vooral voor mannen, zelfs binnen het gezin. Dus is het hebben van een groep waarin vertrouwen is opgebouwd en waarin ze zich vrij voelen om woede en verdriet en andere emoties vrijuit uit te drukken erg belangrijk voor mensen. We zien een deel van onze rol als het voorzien in zo'n omgeving op een regelmatige basis. Zelfs als wij niet meer naar een plek gaan, gaan mensen door met groepen en met de relaties die ze hebben opgebouwd.

Dus, binnen de groepen in Tovarnik, bespraken we hoe het voelde om vluchteling te zijn, hoe de spanningen van een oorlog waren, hoe thuiskomen was. We bespraken ook de problemen die zich binnen de families voordeden. Deze waren aanzienlijk, deels vanwege de taboes die ik al heb genoemd over het uiten van emoties. Ook brachten de mensen in deze context de problemen over op hun kinderen, wat heel gebruikelijk is bij getraumatiseerde mensen, zoals in Nederland na de Tweede Wereldoorlog en nog steeds generaties later plaatsvindt.

Het groepsproces verliep heel goed en was levendig. Ik vond het goed om daar heen te gaan. Onze discussies gingen diep en we waren allemaal tevreden.

Nieuwe routes

Vluchtelingen nu via Kroatië

Toen brak in 2015 de situatie rond de migranten los. Tovarnik werd een brandpunt, met honderden en op sommige dagen duizenden mensen die elke dag over de grens kwamen. Ik ben er trots op om te kunnen zeggen dat "onze" mensen in dat alles de sterren waren. Naast het bieden van de noodzakelijke dingen voor levensonderhoud, gaven ze de mensen ook psychologische ondersteuning. Ze waren zelfs te zien op Deutsche Welle. Op het ogenblik is de situatie in Tovarnik nog steeds erg onzeker. De migranten stromen nog steeds dit gebied binnen, waarbij de meesten illegaal de grens overkomen. Er is behoorlijk veel geweld geweest, meestal veroorzaakt door de politie aan beide kanten van de grens. Ik ga elke maandag deze grens over onderweg naar en van Belgrado, om in Belgrado met migranten te werken. Ik heb nu veel minder contact met de mensen in Tovarnik, maar wat ik hoor is zeer positief. De mensen met wie we werkten hebben hun eigen leven veranderd en ook het leven van de mensen met wie ze werkten en nog steeds werken. Ook belangrijk was dat het werk hen in staat stelde om zich te verzoenen met mensen van andere etnische groepen in het dorp. We hebben gezien dat het verwerken van psychologische trauma's daarvoor een eerste vereiste is. Daarom beschouwen we Tovarnik als een van onze succesverhalen.

Herfst 2015: vluchtelingen op het station van Tovarnik

Post-Quakerisme - de hemel op aarde

door Corien van Garderen

Waarom ik Quaker werd

Toen ik in 2005 via een boek in aanraking kwam met de Quakers, ging ik op zoek op het internet. Ik kwam terecht bij Rose Weiss en Inge Herrebout. Al gauw bezocht ik de wijdingssamenkomsten. Het was vooral de sfeer die mij trof in deze stille samenkomsten. Omdat ik gewend was mij snel ongemakkelijk te voelen in gezelschap, was de sfeer van warme aandacht helend. Het toeven in de stilte van de wijdingssamenkomsten gaf een nieuwe dimensie aan mijn leven en de Quakers met waar zij voor staan bevielen mij wonderwel. Ik raakte verslaafd! In 2008 werd ik volwaardig lid en kon ik mij Quaker noemen. Ik beschouwde het als een eer erbij te mogen horen. Het gaf een extra stimulans aan mijn innerlijke groei.

Innerlijke groei - de Weg van Jezus

Vanaf april 1985 ben ik bezig geweest met meditatie, eerst Zen en later een eigen vorm, die mijn band met het christendom weerspiegelde. Al die jaren volgde ik de Weg van Jezus, de weg van Liefde. Naarmate ik verder kwam op die weg, werden de contouren duidelijk: het was een weg van overgave, en wel van totale overgave. Gaandeweg ontspoorde ik; er is een periode voor en een periode na mijn verblijf in de psychiatrie. (Tijdens mijn opname kon ik niet mediteren, maar de weg ging desondanks verder.) De weg leidde uiteindelijk tot mijn spirituele dood, en vervolgens tot een opstanding uit die dood, precies zoals dat bij Jezus is gegaan. Jezus volgen betekende voor mij niet 'Jezus vereren als mijn Verlosser, mijn Heiland', maar doen wat hij deed: de weg van kruisiging, dood en opstanding. Hij was voor mij een zeer bijzondere wijsheidsleraar. Het voert te ver daarover hier uitgebreider te spreken.

Waarom ik geen Quaker meer ben

In het najaar van 2016 heb ik mijn lidmaatschap definitief beëindigd. Ik kon en kan mij niet langer vinden in wat mij eerder aantrok. Ik stoorde mij aan het altijd maar onvermoeibare streven het goede te doen. Het voelde voor mij alsof Quakers niet met het kwade kunnen omgaan: het kwaad moet hoe dan ook uitgebannen worden. De enorme gedrevenheid stootte mij af. Mijn besluit om mijn lidmaatschap op te zeggen voelt nog steeds goed. Sindsdien ben ik een post-Quaker, die nog wel correctiewerk doet voor De Vriendenkring. De Vrienden zijn trouwens nog steeds mijn vrienden.

Liefde voor God - van God

Mijn hele leven lang is er in mij een grote liefde voor God geweest. Ik noem het woord 'God', omdat ik dat ooit zo heb meegekregen. In deze liefde heb

ik mij ook kunnen overgeven aan die God, die mij droeg op adelaarsvleugels..... Ik gaf mij over voor 100%. Die overgave heeft ertoe geleid dat ik mij tegenwoordig geheel en al kan toevertrouwen aan het Leven, dat voor mij synoniem is met 'God'. De Liefde van God heb ik gevoeld en ervaren, ik werd gedragen. Het was dan ook een grote schok te moeten meemaken dat God mij op een zeker moment losliet. Ineens was er geen enkele Liefde meer. Ik keek in een diepe duisternis. Wat ik toen heb beleefd heeft mij gebracht tot wie ik nu ben: ik wist dat ik altijd mijzelf nog had, en dat is zo gebleven tot nu toe. Er is geen God meer, er is alleen maar Leven (en daarin ligt dezelfde goddelijke kracht verscholen als die mij eerder droeg. Nu draagt mij het Leven!).

Goed en kwaad

Een altijd weerkerende vraag is: Waar komt het kwaad vandaan? Op mijn weg ben ik erachter gekomen dat het kwaad IS, het is er altijd geweest en zal er altijd zijn. De mens is altijd maar bezig het kwaad uit te bannen, vooral het kwade in zichzelf. Ik heb er heel lang over gedaan voor ik kon aanvaarden dat ik gewoon goed en kwaad beide ben, en dat dat bij mij hoort. Daarmee werd ik een heel mens en ik herademde.... Het dualisme is ontstegen!

Liefde van mijzelf voor mijzelf

Nu ik het kwade in mijzelf heb aanvaard naast het goede dat er ook is, kan ik van mijzelf houden. Met alle liefde die in mij is, houd ik nu onvoorwaardelijk van mijzelf. Ik heb alleen mijzelf en dat is genoeg. Die liefde heb ik geleerd op mijn weg, de weg van Jezus. Zij vervult mijn leven, want ik kan deze liefde ook uitdragen naar alles en iedereen. Ik weet dat ik Mens mag zijn, met alle hebbelijkheden en onhebbelijkheden. Ik ben een geluksvogel!

Post-Quakerisme en het Vredesgetuigenis

Omdat elk streven is losgelaten, ligt bij mij de nadruk op de innerlijke vrede. Deze innerlijke vrede leidt als vanzelf tot aandacht voor vrede in het algemeen. Steeds wacht ik geduldig af welke rol ik daarbij te vervullen krijg, en handel vervolgens naar eigen inzicht. Ik ben vrij. Gegeven is het eerder genoemde besef van het altijd aanwezige kwaad. Ik aanvaard dat. Het is zoals het is.

Eeuwig leven

Vrijwel de gehele mensheid leeft met als doel: eeuwig leven in zaligheid. Of je dat nu hemel noemt, nirwana, of nog iets anders, het is allemaal om het even. Christenen hopen op de hemel en geloven dat zij dan verenigd worden met God, oog in oog. Zij leggen hun lot in handen van hun God, buiten zichzelf. Het wordt gezien als een eindstation, maar ik heb ervaren dat er na dat

eindstation nog een nieuwe fase komt. Het verhaal van het paradijs-en-de-appel laat zien dat de mens uit het veilige Vaderhuis verwijderd wordt en op de rauwe aarde terecht komt. Zo kan het ook gaan nadat de mens de hemel heeft ervaren. Hij moet ontdekken dat er goed én kwaad is en dat dat dualisme overstegen kan worden. Als hij daarin slaagt, wordt hij door God losgelaten en in het diepe gegooid. Hij vindt zichzelf terug op de aarde, maar dan gelouterd in liefde. Er gaat een wereld voor hem open: hij is thuis bij zichzelf. Om een bekend beeld te gebruiken: iedereen is op weg naar de top van de berg, waar de Liefde woont, en moet daarna ook weer naar beneden, naar de aarde, maar is dan inmiddels gewapend met en gelouterd door die Liefde. De hemel op aarde..... Dit is wat ik ervaren heb, en nog ervaar en ik kan niet anders dan daarover spreken. Ik ben de zondeval voorbij.... Ook Quakers zijn m.i. op weg naar de top en streven naar vereniging met het goddelijke. Zij leggen het eveneens buiten zichzelf.

Sinds ik die nieuwe fase heb ervaren en doorlopen, rust heel mijn leven op de aarde, en voel ik de Aardekracht in heel mijn wezen. Ik pas daarom voor mijn gevoel niet meer zo goed in het Genootschap, reden waarom ik al eerder ben uitgetreden en mij sinds kort 'post-Quaker' ben gaan noemen.

Vrienden voor het leven

Om wat ik heb genoemd 'de nieuwe fase' bespreekbaar te maken, wil ik op mijn eigen wijze – eigenwijs als ik ben - mij ook in de toekomst blijven verbinden met de Quakers en bijdragen aan de bewustwording. De Vrienden zijn een onmisbare pleisterplaats geweest op mijn weg en zij dragen met hun niet aflatende liefdevolle vriendschap bij aan mijn 'hemel op aarde'. Het is een dagelijkse vreugde. Ik vier het Leven!

Slotsom

Dat Leven heeft mij op mijn spirituele weg uiteindelijk gebracht in het NU. Alles gebeurt zoals het gebeuren moet, en ik heb er mijn eigen rol in. Dit is het: **ZIJN**.

*De Mount Fuji als symbool voor de berg die we allemaal beklimmen en die we ook weer moeten afdalen.
(bijschrift van Corien)*

Honderd jaar na WO 1

(11-11-1918 -11-11-2018)

door Henk Blom, Jan Anne Bos, Piet Vliegthart , bestuur van Kerk en Vrede

Gevaarlijk herdenken

De herdenking van het einde van de Eerste Wereldoorlog moet doordrenkt zijn van het geloof : dat nooit weer. Het is mede vanuit die gedachte dat *Kerk en Vrede* bijna 100 jaar geleden is opgericht.

President Macron van Frankrijk nodigt tal van staatshoofden uit om dat op 11 november in Parijs te onderstrepen met hun aanwezigheid. Echter, een aantal van diezelfde wereldleiders lijkt geen gelegenheid te verzuimen om de wereld van vandaag juist onveiliger te maken.

Kernwapens en INF-verdrag

Onder dat gesternte is het honderd jaar na de Eerste Wereldoorlog en bijna dertig jaar na de Koude Oorlog voor *Kerk en Vrede* hoog tijd om opnieuw aandacht te vragen voor de nog steeds niet verdwenen dreiging van kernwapens. Tekennend daarvoor is de intentie van president Trump om het INF-verdrag op te zeggen. In de gespannen situatie van nu is het van groot belang dat het INF-verdrag in stand blijft. Daarnaast zijn nieuwe onderhandelingen nodig om verdere nucleaire ontwapening te bereiken. *Kerk en Vrede* roept de Nederlandse regering op zich hiervoor sterk te maken. Wat er verder immers ook veranderd mag zijn -

Het Intermediate-Range Nuclear Forces (INF)-verdrag is een overeenkomst tussen de Verenigde Staten en oorspronkelijk de Sovjet-Unie, nu Rusland. Dit werd op 7 december 1987 getekend door de presidenten. Het verdrag verbiedt de partijen nucleaire en conventionele raketten en kruisraketten met een bereik van 500 tot 5500 kilometer. Die welke ze al hadden, moesten op 1 juni 1991 vernietigd zijn. Op die datum waren er in totaal 2692 van zulke wapens vernietigd, 846 van de Verenigde Staten en 1846 van de Sovjet-Unie. Beide landen zijn in hetzelfde verdrag overeengekomen dat ze elkaars militaire installaties mogen inspecteren.

Bron: Wikipedia

sinds 1918 en sinds de jaren tachtig,- de morele onaanvaardbaarheid van kernwapens blijft overeind. Het gegeven dat er de facto 'erkende', en niet 'erkende' kernwapenstaten zijn, alsmede een aantal nucleaire paraplustaten (waaronder Nederland) verandert daar niets aan. De morele onaanvaardbaarheid wordt in steeds sterkere bewoordingen onder woorden gebracht door bijvoorbeeld kerkelijke autoriteiten. Zo is volgens de permanente waarnemer van de H. Stoel bij de Verenigde Naties een wereldwijd verbod van kernwapens één van de belangrijkste uitdagingen van onze tijd. Vanuit dit gezichtspunt is de steun van 122 VN-lidstaten voor zo'n wereldwijd verbod een grote stap in de goede richting. Het zou daarom een affront zijn als een van de kleine stappen in diezelfde goede richting, namelijk het INF-verdrag, zou worden opgezegd.

Nederland, kernwapens en het INF-verdrag

Tot nu toe heeft de Nederlandse regering in publieke verklaringen gesteld dat zij er groot belang aan hecht dat het INF-verdrag gehandhaafd blijft. Laat dat minimaal zo blijven en laat de Nederlandse regering niet dezelfde halfslachtige houding aannemen als tijdens het kruisraketten debat van de jaren tachtig.

Dat houdt in dat de regering de rug recht houdt bij mogelijke druk van de kant van de Verenigde Staten of de NAVO en blijft afzien van het plaatsen van middellange afstandswapens op Nederlands grondgebied. Daarnaast roep *Kerk en Vrede* op tot een hernieuwde discussie over de kernwapens die nog altijd in Volkel liggen opgeslagen.

Vredesbeweging

Het verzet tegen oorlog en bewapening wordt wereldwijd gedragen. Na de Koude Oorlog lijkt de vredesbeweging wat in slaap gesust. Maar ze zal wakker worden en opstaan, zoals dat ook in de jaren tachtig het geval was. En daarbij zal blijken dat ook een nieuwe generatie het verzet zal steunen en dat niet alleen. Ook tal van kerken, niet-gouvernementele organisaties en niet te vergeten de 122 staten die het kernwapenverbod ondersteunen, zullen niet accepteren dat kernwapens het voortbestaan van de mensheid en van de aarde in gevaar brengen.

Kerk en Vrede

Vanuit haar traditie van bijna een eeuw inzet voor ontwapening, vrede en geweldloosheid zal *Kerk en Vrede* mede voorop gaan in deze strijd. Het is nu nog net zo hard nodig als in de jaren na de Eerste Wereldoorlog. En zoals in de jaren tachtig zal het vizier daarbij in de eerste plaats gericht zijn op de Nederlandse regering. En op de Nederlandse kerken.

De motto's zijn er al:

- Weg met de kernwapenparaplu.
- Geen nieuwe (middellange afstand) kernwapentaken
- Verwijdering van de kernwapens uit Volkel.

Op de website van *Kerk en Vrede* kunt u een tekst vinden waarin bovenstaande stellingen nader zijn uitgewerkt.

[http://kerkenvrede.nl/artikel/
Nieuwsitem/47/763/](http://kerkenvrede.nl/artikel/Nieuwsitem/47/763/)

Algemene Vergadering 2019, 10 – 12 mei!

Handig om deze data vast in je agenda te noteren. We verblijven in 2019 weer in het Natuurvriendenhuis De Bosbeek bij Bennekom, midden in de bossen en bij de mooie Renkumse beek. Dit keer hebben we voor Vrienden die persoonlijk meer voorzieningen nodig hebben, een overnachtings arrangement in een hotel in Bennekom. Na drie jaar als thema "living the transformation", streven we ernaar om de AV in 2019 nog aantrekkelijker te maken. Hoe blijft nog even geheim, maar wordt ruim tevoren bekend gemaakt.

“Slapen. Niet dromen, slapen.”

door maatschappelijk werkster Izre Kuiper van INLIA. Zij doet verslag.

Berichten uit de ‘bed, bad, brood’-opvang van INLIA in Groningen;

“Ik wil de pijn niet voelen. Ik wil die beelden niet zien. Niet meer. Niet meer. Ik wil slapen. Niet dromen, slapen.” Mohammed fluistert het bijna, zo zacht praat hij. Hij kijkt me niet aan. Alleen al het benoemen van het feit dat hij oorlogstrauma’s herbeleeft, valt hem zwaar.

weed is verboden in de bbb+

Maar Mohammed, een 24-jarige Libiër, is betrapt met wiet op zijn kamer. En dat wil hij uitleggen, want drugs en alcohol zijn strikt taboe in de bbb+. Alle gasten in de opvang weten dat. Sterker: ze weten dat ze betrapt kunnen worden als ze die regel overschrijden, want we controleren regelmatig. Kamercontroles, alcohol-testen, zelfs drugshonden zijn al wel ingezet.

Merken we dat iemand onder de invloed is, dan gaan we het gesprek aan. Niet op dat moment natuurlijk - dat heeft geen zin - maar wanneer iemand weer nuchter is. We vertellen wat we hebben waargenomen en vragen of er inderdaad drugs of alcohol in het spel zijn. Niet beschuldigend maar op een toon van “vertel eens.” Dan komt het gesprek op gang. Zoals met Mohammed.

Dat gesprek gaat trouwens niet over de trauma’s; dat is het domein van psychologen. Het gesprek gaat over het gebruik. We hebben inmiddels helaas best wat ervaring op dit gebied. We hebben zelfs aparte trainingen van Verslavingszorg gevolgd. Want begin dit jaar hadden we bijna dertig verslaafden in de opvang. Het merendeel is in Nederland verslaafd geraakt, in het AZC of terwijl ze op straat moesten leven.

Wat voor Mohammed geldt, geldt voor de meesten: ze gebruiken drugs als zelfmedicatie. Ze herbelevan oorlogstrauma’s en nemen drugs om dat te dempen. Om de emoties niet te voelen. Daarom is het ook moeilijk om erover te praten. Bovendien schamen ze zich meestal. En: ze zijn bang voor de consequenties.

Want zoals gezegd zijn drugs en alcohol verboden in de bbb+. Wie toch gebruikt, krijgt (na een eerste waarschuwing) een tijdelijk toegangsverbod. We handhaven dit consequent en de gasten weten dat. Mohammed heeft veel te

verliezen. Toch verzint hij geen smoesjes. Ons gesprek is van beide kanten eerlijk en respectvol. Ondanks dat toegangsverbod.

We laten Mohammed en andere verslaafden natuurlijk niet aan hun lot over: de straat is immers nooit onderdeel van de oplossing. Dus

zorgen we dat verslaafden in de nachten terecht kunnen in de daklozenopvang. Ondertussen werken ze dan met onze hulp aan stoppen met gebruiken en terugkeren in de bbb+.

Iedereen wil graag 24-uursopvang, dus dat is een belangrijke stimulator. Het blijft lastig voor mensen, verslaving is echt een ziekte, maar we gunnen iedereen een nieuw begin. En met deze aanpak en onze hulp lukt dat velen van hen: bijna de helft van de mensen is al ‘schoon’! We delen hun trots en vreugde daarover. En blijven met de zestien anderen in gesprek.

bbb+ bed, bad en brood en begeleiding in Groningen door INLIA

de daklozenopvang 'de open hof' in Groningen: alleen 's avonds open

Reactie op de AED

door Jake Hofman

Hierbij wil ik reageren op het stukje van Wils 't Hart in Handen en Voeten in de vorige Vriendenkring over de Defibrillator. Wils jij bent heel enthousiast, maar ik niet!

Eerst even een officieel stukje: Wat 'dood' precies is, is medisch duidelijk vastgesteld. Er bestaat in de geneeskunde een onderscheid tussen klinisch dood, hersendood en biologisch dood.

Klinisch dood is de situatie waarin de ademhaling ophoudt, de bloedcirculatie is gestopt en het bewustzijn is verloren. Vroeger was een persoon in deze situatie ook voor iedereen echt dood, maar door reanimatie kan tegenwoordig iemand uit deze situatie gered worden. Dit mag alleen niet te lang duren, bepaalde organen kunnen uren zonder bloed (en dus zuurstof), maar in de hersenen treedt na al 3 minuten zoveel schade op, dat die nooit meer goed zullen kunnen herstellen.

Hersendood is de situatie als iemand niet meer op pijnprikkels reageert en niet zonder kunstmatige beademing kan. In deze situatie kunnen nog wel de organen gebruikt worden voor transplantatie. Wanneer wordt besloten om van iemand die hersendood is de beademing te stoppen, zal ook de biologische dood intreden.

Biologisch dood: toestand waarbij ademhaling, bewustzijn en circulatie afwezig zijn en niet meer op gang kunnen worden gebracht.

Een verklaring van overlijden gebeurt alleen bij het optreden van de biologische dood, waarbij de hersenen niet meer werken en pijn uitgesloten is. Hieruit blijkt dus dat de AED alleen zin heeft als je er binnen 3 minuten bij bent, want anders zal die persoon zeer veel blijvende schade oplopen...

De term hersendood is in 1967 gedefinieerd na de eerste harttransplantatie, mede om orgaandonatie mogelijk te maken. De hersendode wordt beademd, zijn hart klopt nog, zijn bloed stroomt. Hij overlijdt dan op de operatietafel als zijn organen worden uitgenomen. Over orgaandonatie zou ik ook wel een discussie in de Vriendenkring willen voeren!

Maar terug naar het onderwerp: Voor mij en velen met mij is dood als je hart niet meer klopt. Zo stelt een huisarts meestal ook de dood vast, gewoon met zijn stethoscoop. Ik wil geen ingrepen die het leven kunstmatig verlenen na een hartstilstand en wil dus ook niet worden gereanimeerd.

Een zeer kritisch woord over AED (en veel andere onderwerpen) geeft de arts Luc Bonneux: www.medischcontact.nl/opinie/blogs-columns/column/een-aed-op-iedere-plee-luc-bonneux.htm

Handen en Voeten

door Wils 't Hart

Met mijn nieuwe huis kwam ook een nieuwe tuin. Het valt niet mee om een oude mooie tuin achter te laten en opnieuw te beginnen met een tuin die duidelijke tekenen heeft dat hij verwaarloosd en niet geliefd is. Maar het is ook een uitdaging. Eerst dus maar beginnen met de grond te verzorgen met veel compost en mest.

In de kringloopwinkel kocht ik een honden-bench, het werd mijn compostberg voor huishoudelijk afval.

Van een vriend kreeg ik een “echte” compostton voor groter groenafval. Een mooi begin dus. Vandaag kreeg ik nog een heel leuk kado van een echte tuinviend die weet wat je nodig hebt: een flinke schep wormen! Nu is het november en vallen de bladeren van de bomen. Goed spul. Daar kwam facebook mij te hulp.

Op een tuinsite vond ik het volgende idee: Verzamel bladeren en vul vuilniszakken, druk het blad stevig aan. Bind dan de zak dicht. Prik gaatjes onderaan de zak, voor lucht neem ik aan. Niet helemaal onderaan want het vocht is nodig. Zet de zakken verborgen in je tuin.

Zo ontstaat in een jaar tijd goede compost. Heel eenvoudig, mijn eerste zakken staan achter de rododendrons. Graag hoor ik als iemand ervaring hiermee heeft en of er iemand is die dit ook gaat proberen.

Mijn tuin staat nu vol bloembollen voor het komende voorjaar en ik hoop op nog heel veel meer moois in het nieuwe groei en bloei-jaar!

Vrienden in het hele land

Jaandvergaderingen, bijeenkomsten:

Noord en Oost Nederlandse
A'dam
Deventer
Driebergen
MiZuNed
Haagse
Breda/Helmond

Quaker Secretariaat:

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

tel.: 06 13700682, e-mail: secretariaat@deQuakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering:

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Rel. Genootschap der Vrienden - Quakers- te Amsterdam.

Quaker Bibliotheek:

Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, bibliothecaris - Marianne IJspeert open op afspraak, tel. 06 12730475

Quaker Literatuur:

Willem Furnée ; Badhuisweg 149, 2597 JN 's-Gravenhage tel.: 070-3220544, e-mail:

literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL70 INGB 0000 313040 t.n.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering:

Schrijver: Hans Weening, Lijnbaansgracht 208b, 1016 XA Amsterdam, 085-8780821, e-mail: hweening@xs4all.nl. Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers te Anna Paulowna.

Haagse Maandvergadering:

Schrijver: Willem Furnée, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu.

Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070-3600621, Bankrek.: NL48 INGB 0001 8562 21 t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers Den Haag.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350. email: els@ramaker.me. Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep:

Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; knieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL12 INGB 0001 5908 95 t.n.v. N.O.N. MV Rel. Gen. der Vr. te Groningen.

Quaker Hulpfonds:

Schrijver vacature. Penningm: Johannes Borger, e-mail: johannes.borger@hotmail.com. Bankrek. is NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds Religieus Genootschap der Vrienden, Quakers, te den Haag.

Vrienden voor Brussel (VVQREA):

Schrijver: Peter van Leeuwen, tel.: 0182-611786; e-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad te Helmond.

Vriendenkring:

NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Religieus Genootschap der Vrienden Quakers te Amsterdam met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. e-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenvorsten?

Wijdingsssamenkomsten in Nederland en België

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 085-8780821, e-mail: hweening@xs4all.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info Jan Peeters tel.: 0032.15.24 75 10 e-mail: boekrijk@hotmail.com
Bennekom	Iedere zondag: 10.30 in de Commanderie, Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom	e-mail: els@ramaker.me Op de 2e zondag van de maand is er eerst een worship-sharing en daarna wijdings- samenkomst tot 12.00.
Brussel	Iedere zondag 11.00	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 0032 2230 4935
Den Haag	Iedere zondag 10.30	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Bij kennisgeving vooraf is er voor hen een aangepast pro- gramma. Info: tel. 070-3600621
Driebergen	28 oktober, 10.30 in 't Haagje 1, Driebergen - Rijsenburg.	Normaal iedere 3 ^e zondag. Onze kin- deren verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: quakers@marielke.nl
Deventer	3 ^e zondag 10.30 Gespreksavond: 1e donderdag 18.30.	Het Meester Geertshuis, Assenstraat 20, 7411JT Deventer. Inlichtingen bij Frieda Oudakker tel. 0644794366, e-mail: friedaoudakker@gmail.com
Gent	Tweede woensdag 20.00 -22.00. Vierde zondag 11.00- 13.00.	In het zaaltje boven vzwTrafiek, aan Pierkespark in de Brugse Poort. vooraf graag contact opnemen contact via quakercirkels@gmail.com
Groningen	2e en 4e zondag 10.30	2 ^e en 4 ^e zondag: De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen, tel. 050- 5712624 Kinderen zijn welkom! Graag tevorens doorgeven aan de schrijver: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl
Wijhe, bij Zwolle	Eerste zondag 10.30	Wim Balijon, tel.: 0570-597170 Slotpark 77, 8131 DW Wijhe. Graag aanmelden.
	Wijdingsssamenkomsten op Afstand 1. Meeting at a Distance. Inlichtingen: caroline.wilson@esade.edu 2. Online meeting for worship: op tijdstippen rekening houdend met verschillende tijdzones, bekendmaking op: Quakerworship.org 3. Quaker Faith and Fellowship: internetforum: www.Quakerfaithandfellowship.org	

Beelden van de Duitse Jaarvergadering

jongeren op het podium

jongeren activiteit in een jeugdkamp

kinderen laten zich zien tijdens een spel op het podium

kinderen verzorgen de hapjes en drankjes in de wunderbar

